

Інформація

Я. Я. Калат

Транскордонне співробітництво України: реалії, перспективи розвитку та завдання економічної науки

2 грудня 2016 р. у ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» відбувся Міжнародний круглий стіл «Транскордонне співробітництво України: реалії, перспективи розвитку і завдання економічної науки», головною метою якого було обговорення актуальних питань розвитку транскордонного співробітництва, напрямів і механізмів його активізації в контексті підвищення рівня конкурентоспроможності прикордонних регіонів та ефективної реалізації сучасної державної регіональної політики в Україні.

У роботі круглого столу взяли участь представники органів регіональної влади Львівської, Чернівецької, Івано-Франківської областей і Підкарпатського воєводства (Польща), наукових установ і вищих навчальних закладів України та Польщі (Львова, Івано-Франківська, Луцька, Запоріжжя, Білостоку, Жешува, Ярослава), бізнес-середовища та громадських організацій – усього понад 70 учасників. З вітальним словом виступив директор Інституту, д.е.н., проф. *Василь Кравців*, який наголосив на важливості діалогу у базовому «чотирикутнику» «влада – наука – бізнес – громадські організації (ГО)», що покликаний визначати політику держави у сфері транскордонного співробітництва задля вирішення основних проблем розвитку прикордонних регіонів і посилення ефективності транскордонної взаємодії.

З доповіддю на тему «*Розвиток методології економічних досліджень транскордонного співробітництва*» виступила директор з питань науки ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції», д.е.н., проф. *Надія Мікула*. У виступі було охарактеризовано основні етапи розвитку методології економічних досліджень транскордонної співпраці (далі ТКС) в Україні та наукові здобутки Львівської школи транскордонного співробітництва. На сьогодні, на думку науковця, з огляду на законодавче середовище, формальні і неформальні інститути, основні організаційні форми ТКС, активність громадянського суспільства і регіональну політику у сфері ТКС, можна констатувати про сформовану систему ТКС в Україні. Вона наголосила на важливості формування та реалізації ефективної регіональної політики у сфері ТКС з використанням механізмів і методики розроблених українськими науковцями, оскільки «існуюча система ТКС в Україні не створює умов для реалізації потенціалу транскордонної співпраці та підвищення соціального та культурного розвитку прикордонних областей».

В обговоренні доповіді Н. Мікули виступив ректор Львівського інституту менеджменту, віце-президент Всеукраїнської асоціації економістів-міжнародників, д.е.н., проф. *Мирон Янків*, який виокремив важливі аспекти подальшого розвитку ТКС за участю прикордонних регіонів України. Він наголосив на необхідності вдосконалення організаційної складової прикордонної торгівлі, механізмів перепуску через кордон, розвитку транспортної і інфраструктурної складових прикордонних територій, підвищенні ефективності координації транскордонного співробітництва в українсько-польському транскордонному регіоні шляхом створення єврорегіональної структури в межах діяльності Карпатського єврорегіону. У продовження дискусії директор департаменту міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської обласної державної адміністрації

© Я. Я. Калат, 2016.

Поліна Лі зазначила, що на сьогодні актуальними питаннями щодо забезпечення розвитку ТКС в українсько-польському прикордонні є оптимізація залізничного сполучення та розбудова пунктів пропуску для покращення транспортної і прикордонної інфраструктури, на що передусім зорієнтована діяльність органів регіональної влади. У своєму виступі перший заступник голови ради підприємців Львівської області *Михайло Коропецький* висловив пропозиції щодо врегулювання ситуації з чергами на українсько-польському кордоні. На думку директора ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції» *Богдана Матоліча*, основною перешкодою для розвитку транскордонного співробітництва є недосконалість регіонального менеджменту та відсутність системного підходу у прийнятті та реалізації управлінських рішень на регіональному рівні. Завідувач кафедри економіки та управління Державної вищої технічно-економічної школи у Ярославі, др. габ., проф. *Роман Федан* відзначив, що запровадження малого прикордонного руху (МРП) є одним з найбільших досягнень співпраці України і Польщі, зважаючи на наявні труднощі з отриманням безвізового режиму для української сторони у Шенгенській зоні.

З доповіддю на тему «Тенденції та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі товарами в Західному регіоні України» виступила завідувач відділу розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій Інституту, д.е.н., проф. *Світлана Ішук*, у якій проаналізувала динаміку товарного експорту та імпорту західних областей України в сучасних євроінтеграційних умовах. Доповідач виділила переваги і слабкі сторони зовнішньої торгівлі в Західному регіоні України та обґрунтувала заходи, необхідні для покращення платіжного балансу. На її думку, такими рушіями можуть стати: диверсифікація товарних структур експорту та імпорту на основі збільшення кількості товарних груп; формування реєстру потенційно експортних товарних груп за визначеною схемою; збалансування структур експорту та імпорту товарів у розрізі країн-торгових партнерів; спрямування політики імпортозаміщення на посилення орієнтації певних категорій промислових виробництв на задоволення потреб внутрішнього ринку; поступова переорієнтація інвестиційних потоків у розвиток високотехнологічних виробництв.

Своїми думками з проблематики організації експортно-імпортних операцій, виходу українських експортерів на ринки товарів і послуг країн-членів ЄС, конкурентоспроможності українських товарів, забезпечення виробництв кваліфікованими працівниками поділились віце-президент Львівської торгово-промислової палати (ТПП), керівник навчально-консультаційного центру *Роман Баран*, голова Асоціації машинобудівників Львівщини, директор ТзОВ «ВЕЕМ Металопром» *Богдан Шевців* і генеральний директор ПП НВП «Завод техніки зв'язку і автоматики» *Ігор Секелик*.

Про основні положення законопроекту «Про внесення змін до Закону «Про транскордонне співробітництво»» розповіла виконавчий директор АОМС «Єврорегіон Карпати-Україна» *Галина Литвин*. Вона наголосила на важливості законодавчого врегулювання питань розширення форм транскордонного співробітництва, що передбачає й розширення переліку суб'єктів транскордонної співпраці, окреслила основні потреби суб'єктів ТКС у формуванні ефективних фінансових інструментів, зокрема регіональних програм, які б передбачали співфінансування визначених проектів і співфінансування наявних проектів, а також висловила пропозиції щодо механізму прийняття Державної програми транскордонного співробітництва.

У доповіді в. о. завідувача сектору проблем транскордонного співробітництва Інституту, д.е.н. *Христини Притули* «Розвиток транскордонного співробітництва України: сучасні виклики та напрями перспективних досліджень» було представлено результати аналізу соціально-економічного розвитку прикордонних областей України, суміжних з країнами-членами ЄС за період 2000-2015 рр. Відзначено, що досі невирішеними залишаються проблеми «недоінвестованості»

регіонів, низької місткості внутрішнього ринку, звуження можливостей для працевлаштування, що засвідчує низький рівень використання можливостей як транскордонного співробітництва, так і нещодавно підписаної Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Відповідно, важливими складовими налагодження ефективного взаємодії у транскордонному просторі між усіма суб'єктами та учасниками ТКС є вдосконалення інформаційного забезпечення; налагодження у прикордонні власного виробництва з переробки сільськогосподарської сировини, будівельних матеріалів, фармацевтичних препаратів, сільськогосподарської техніки (збір і проектування), комплектуючих для машинобудування, залучення енергоефективних технологій, що сприятиме переорієнтації мешканців прикордоння на здійснення закупівель на прикордонних територіях України; розвиток мережі торгово-логістичних центрів в українсько-польському прикордонні, які зможуть забезпечити представлення широкого асортименту якісної продукції переважно місцевого виробництва тощо.

З доповіддю на тему «Просторові нерівності локального розвитку прикордонних територій Польщі та України» виступив директор Статистичного управління Підкарпатського воєводства др. *Марек Цернял-Волан*, який зосередив увагу на специфіці розвитку транскордонних регіонів, окреслив об'єктивні і суб'єктивні виміри добробуту і якості життя мешканців прикордоння, на основі чого здійснив порівняльний аналіз розвитку Львівської області та Підкарпатського воєводства. Він наголосив на важливості здійснення досліджень прикордоння саме на рівні домогосподарств, що вже стало усталеною практикою у Польщі. Доповідач відзначив, що розвиток транскордонного співробітництва частково нівелює процеси периферизації прикордонних регіонів.

В обговоренні доповідей також взяли участь: завідувач кафедри економіки та управління Державної вищої технічно-економічної школи у Ярославі, др. габ., проф. *Роман Федан*; доцент кафедри менеджменту мистецтва Львівської національної академії мистецтв, к.е.н., доц. *Олеся Дацко*; аспірант Запорізького інституту економіки і інформаційних технологій *Євгенія Куратовська*; завідувач відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону Інституту, д.е.н., проф. *Уляна Садова*; завідувач кафедри менеджменту і маркетингу економічного факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», д.е.н., проф. *Олег Ткач*, начальник Головного управління статистики у Львівській області *Світлана Зимовіна*, завідувач кафедри статистики Львівського національного університету імені І. Франка, к.е.н., проф. *Семен Матковський*.

Калат Ярослава Ярославівна – молодший науковий співробітник сектору проблем транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України» (e-mail: syaya@ukr.net).

Kalat Yaroslava Yaroslavivna – Junior Researcher of the Sector of problems of transborder cooperation of the SI «Institute of Regional Research n.a. M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine».

Надійшло 6.12.2016 р.